

XXVII OLIMPIADA WIEDZY EKONOMICZNEJ

Rok szkolny 2013/2014 Zawody III stopnia (centralne)

Zestaw z prawidłowymi odpowiedziami

I. Pytanie opisowe o charakterze ogólnym. (0–25 pkt)

Przedstaw konsekwencje ustalenia nieoptymalnego kursu konwersji złotego na euro w przypadku wejścia Polski do strefy euro.

Przykładowy schemat odpowiedzi:

1. Polska droga do euro – warunki formalne przyjęcia wspólnej waluty
2. Znaczenie konwergencji nominalnej i realnej
3. Uczestnictwo Polski w mechanizmie kursowym ERM II
4. Problem właściwego określenia parytetu wymiany (kurs równowagi)
5. Konsekwencje nieoptymalnego kursu konwersji złotego na euro
 - a) wpływ na gospodarstwa domowe (dochody, wydatki i oszczędności),
 - b) wpływ na konkurencyjność przedsiębiorstw,
 - c) implikacje makroekonomiczne (presja inflacyjna i popytowa, saldo bilansu handlowego, zmiany *terms of trade*),
 - d) oddziaływanie kursu wymiany na inwestycje, bezrobocie i innowacyjność w długim okresie.

II. Zadanie analityczne. (0–15 pkt)

Polski importer podpisał umowę na zakup maszyn rolniczych z kontrahentem z Holandii. Dostawa ma nastąpić 7 kwietnia br., natomiast płatność 3 miesiące po dostawie. Wartość kontraktu to 1 mln euro. Importer spodziewa się sprzedać maszyny rolnicze za 4,75 mln zł. Bank obsługujący importera kwotuje kurs *spot* na poziomie 4,1650–4,4357 zł za 1 euro.

Importer rozważa różne opcje zabezpieczenia się przed niekorzystną zmianą kursu walutowego. Bank zaproponował następujące alternatywne rozwiązania:

- a) Wariant 1: zakup 1 mln euro w dniu dostawy po aktualnym kursie *spot*. Importer nie dysponuje jednak taką kwotą, więc zmuszony byłby zaciągnąć kredyt obrotowy na sfinansowanie tej transakcji. Kredyt byłby oprocentowany na 6% p.a. z prowizją przygotowawczą 1% (doliczaną do kwoty kredytu), a spłacony zostałby jednorazowo za 3 miesiące.
- b) Wariant 2: zawarcie kontraktu *forward* z terminem realizacji za 3 miesiące według aktualnych kwotowań na rynku międzybankowym (kwotowanie 4,1428–4,5231 zł za 1 euro). Jednorazowa prowizja dla banku za przygotowanie kontraktu wynosi 20 tys. zł (płatna w momencie fizycznej dostawy waluty).
- c) Wariant 3: zakup kontraktów *futures* na kurs euro z terminem wygaśnięcia za 3 miesiące. Aktualna cena jednego kontraktu opiekującego na 10 tys. euro to 45 350 zł. Depozyt zabezpieczający to 4% wartości kontraktu, przy czym na jego sfinansowanie firma musi zaciągnąć kredyt na identycznych warunkach jak w pkt a).
- d) Wariant 4: zakup opcji kupna (*long call*) na walutę euro z kursem realizacji 4,4725 zł za 1 euro za 3 miesiące. Premia wynosi 40 zł za każdy 1 tys. euro.

Przeprowadź stosowne obliczenia, a następnie odpowiedz na poniższe pytania, krótko uzasadniając swoją odpowiedź.

1. Ile wynosi *spread* walutowy dla kursu *spot*? (1 pkt)

Spread walutowy dla kursu *spot* wynosi 0,2707 zł (4,4357 zł – 4,1650 zł). Alternatywnie możliwe jest wyrażenie *spreadu* w ujęciu procentowym.

2. Przy jakim kursie walutowym importer poniósłby stratę, gdyby nie podjął żadnych działań zabezpieczających swoją pozycję walutową? (2 pkt)

Skoro importer spodziewa się sprzedać maszyny rolnicze o wartości 1 mln euro za 4,75 mln zł, to nie poniesie on straty, jeśli kurs walutowy nie przekroczy 4,75 zł za 1 euro.

3. Które z dwóch pierwszych rozwiązań (wariant 1 i 2) jest korzystniejsze dla importera? (4 pkt)

Wariant 1: na zakup 1 mln euro po aktualnym kursie *spot* importer musi wydać 4 435 700 zł. Nie dysponując taką kwotą musi zaciągnąć kredyt w wysokości 4 480 057 zł, na który składa się zakup 1 mln euro po aktualnym kursie *spot* i 1% prowizji przygotowawczej (wynosi ona 44 357 zł i doliczana jest do kwoty kredytu). Odsetki od kredytu to 67 201 zł ($4\,480\,057\text{ zł} \times 6\% \times 3/12$). Łączne koszty importera związane z zakupem waluty wynoszą zatem 4 547 258 zł (zakup waluty po kursie *spot* powiększony o prowizję i odsetki od kredytu).

Wariant 2: Zawierając kontrakt *forward* importer zobowiąże się do kupna za 3 miesiące 1 mln euro po kursie 4,5231 zł za 1 euro, czyli musi wydać 4 523 100 zł plus 20 000 zł prowizji. Łączne koszty importera związane z zakupem waluty to: 4 543 100 zł.

Wniosek: korzystniejsze dla importera będzie zawarcie transakcji *forward* niż zakup waluty w momencie dostawy towarów.

4. Przy jakim poziomie kursu rozliczeniowego w dniu wygaśnięcia kontraktu *futures* (wariant 3) importer będzie w stanie osiągnąć zysk? (2 pkt)

Kurs rozliczeniowy dla kontraktu *futures* nie mają znaczenia dla zysku importera, ponieważ zmiana kursu powodująca zysk na rynku terminowym wiąże się ze stratą na rynku kasowym (*i vice versa*). Zysk importera jest określony *de facto* przez różnicę pomiędzy kwotą, za jaką spodziewa się sprzedać maszyny (4 750 000 zł), a wydatkiem na zakup kontraktów powiększonym o koszty sfinansowania depozytu zabezpieczającego.

5. Przy jakim kursie importerowi będzie się opłacało zrealizować opcję? (3 pkt)

Opcję będzie opłacało się zrealizować, jeśli kurs *spot* będzie wyższy od kursu realizacji opcji (4,4725 zł za 1 euro), bo wówczas importer będzie miał prawo do zakupu waluty po korzystniejszym kursie niż wynosi bieżący kurs rynkowy.

6. Zakładając, że dyrektor finansowy podjął decyzję o zabezpieczeniu przed ryzykiem kursowym, wskaż, o ile to możliwe, który wariant pozwoli importerowi zminimalizować koszty zakupu euro do rozliczenia transakcji. (3 pkt)

Porównanie łącznych kosztów zakupu 1 mln euro:

Wariant 1: 4 547 258 zł (obliczenia – *vide*: pkt 2)

Wariant 2: 4 543 100 zł (obliczenia – *vide*: pkt 2)

Wariant 3: 4 539 562 zł

Zakup 100 szt. kontraktów po 10 tys. EUR to wydatek 4 535 000 zł. Depozyt zabezpieczający w wysokości 4% to kwota 181 400 zł. Koszt kredytu: prowizja przygotowawcza (1%) to 1814 zł + odsetki w wysokości 2748 zł ($181\,400\text{ zł} \times 1,01 \times 6\% \times 3/12$) = łącznie 4562 zł

Wariant 4: 4 512 500 zł = 4 472 500 zł + koszt premii 40 000 zł (40 zł za każdy 1 tys. euro)

Sposób czterech możliwych wariantów zabezpieczenia transakcji dla importera najkorzystniejszy jest zakup opcji walutowych, ponieważ łączny koszt zakupu 1 mln euro wyniesie 4 512 500 zł.

III. Pytania testowe – w każdym pytaniu zaznacz [X] przy prawidłowych odpowiedziach. Za każdą pełną prawidłową odpowiedź na pytanie testowe otrzymujesz 2 pkt. Każda zmiana odpowiedzi w pytaniach testowych traktowana jest jako odpowiedź błędna. Odpowiedzi zaznaczone ołówkiem nie są punktowane. (0–60 pkt)

1. Wskaż prawdziwe stwierdzenia:

- popyt może wzrosnąć pod wpływem wzrostu ceny
- dostępność dobra determinuje popyt
- wzrost ceny zawsze prowadzi do spadku zapotrzebowania na dobro
- zmiana ceny może nie wywołać zmiany wielkości popytu

2. Preferencje pewnego konsumenta dotyczące dóbr X i Y opisują krzywe obojętności U_1 i U_2 . Jeżeli na krzywej obojętności U_1 znajdują się koszyki dóbr o współrzędnych (1, 1), (1, 2), (1, 3), a na krzywej U_2 koszyki dóbr o współrzędnych (2, 1), (2, 2), (2, 3), to dla tego konsumenta:

- jedno z dóbr jest niepożądane
- jedno z dóbr jest neutralne
- dobra są doskonale substytucyjne
- dobra są doskonale komplementarne

3. Korzyści skali występują zawsze, gdy:

- cena rynkowa nie zmienia się mimo wzrostu popytu
- firma realizuje zysk nadzwyczajny
- w miarę wzrostu rozmiarów produkcji wytworzenie jednej jednostki produktu kosztuje coraz mniej
- koszty przeciętne są niższe niż cena rynkowa

4. Rozpatrując przebieg krzywej przeciętnych kosztów całkowitych, można stwierdzić, że:

- nie może być ona położona poniżej krzywej przeciętnych kosztów stałych
- jej odległość od krzywej przeciętnych kosztów zmiennych zawsze jest stała
- w długim okresie może być krzywą o nachyleniu ujemnym
- będzie zawsze funkcją rosnącą, jeśli koszty krańcowe są funkcją rosnącą

5. Zrównanie się utargu krańcowego z kosztem krańcowym jest warunkiem równowagi przedsiębiorstwa działającego na rynku:

- konkurencji doskonałej w krótkim okresie
- oligopolu zarówno w krótkim, jak i długim okresie
- monopolu w długim okresie
- konkurencji monopolistycznej w krótkim okresie

6. Zjawisko wyczerpywania się łowisk w wyniku zbyt intensywnych połowów ekonomiści nazywają:

- teorematem Coase'a
- neokolonializmem gospodarczym
- prawem malejących przychodów
- tragedią wspólnego pastwiska

7. W których sytuacjach podjęte decyzje są poprawne?

- przedsiębiorstwo działające na rynku zmonopolizowanym wstrzymało produkcję, ponieważ cena rynkowa spadła poniżej przeciętnych kosztów zmiennych
- monopolista w krótkim okresie kontynuuje działalność pomimo notowania strat, jeśli wielkość strat jest mniejsza od kosztów zmiennych
- przedsiębiorstwo działające na rynku konkurencji doskonałej kontynuuje działalność, nawet jeśli osiąga tylko zerowy zysk ekonomiczny
- jeśli utarg całkowity nie pokrywa kosztów stałych przedsiębiorstwa, wstrzymuje ono produkcję

8. Dziedzina ekonomii, która zajmuje się sądami wartościującymi dotyczącymi m.in. poziomu ceny, dochodów, zróżnicowania dochodowego i kierunków polityki rządu, to:

- mikroekonomia
- makroekonomia
- ekonomia pozytywna
- ekonomia normatywna

9. Jeśli roczna realna stopa wzrostu PKB wynosi 4%, to wartość realnego PKB podwoi się po około:

- 12,5 roku
- 17,5 roku
- 21 latach
- 25 latach

10. Bank Rezerw Federalnych skupuje na rynku międzybankowym papiery skarbowe za 4 mld USD, a użyte środki inwestorzy deponują od razu na rachunkach bankowych. Przy założeniu, że stopa rezerw obowiązkowych wynosi 25%, skutkiem tej transakcji będzie:

- natychmiastowy wzrost podaży pieniądza o 4 mld USD i możliwość dalszej kreacji pieniądza przez banki komercyjne do kwoty 16 mld USD
- natychmiastowy wzrost podaży pieniądza o 4 mld USD i możliwość dalszej kreacji pieniądza przez banki komercyjne do kwoty 12 mld USD
- natychmiastowy spadek podaży pieniądza o 4 mld USD i możliwość dalszego spadku podaży pieniądza w efekcie działania mnożnika kreacji pieniądza do kwoty 16 mld USD
- możliwość zmiany podaży pieniądza, jednak jej kierunek i rozmiary zależne są od relacji rynkowej stopy procentowej do stopy inflacji

11. W którym z wymienionych sektorów gospodarki można oczekiwać największego spadku produkcji w sytuacji wystąpienia recesji?

- ochrona zdrowia
- rolnictwo
- budownictwo
- przemysł odzieżowy

12. Utrzymywanie konsumpcji na niezmiennym poziomie mimo spadku dochodów nazywa się efektem:

- posiadania
- rygła
- heurystyki
- perspektywy

13. Hipoteza Fishera dotyczy współzależności między:

- stopą procentową a stopą inflacji
- stopą procentową a stopą bezrobocia
- stopą inflacji a stopą bezrobocia
- stopą opodatkowania dochodów a dynamiką realnego PKB

14. Rozwój sprzedaży ubezpieczeń przez internet zmusił Adama do rezygnacji z posady agenta ubezpieczeniowego. Następnie rozpoczął on studia podyplomowe, aby uzyskać dyplom MBA. Po ukończeniu studiów, z dyplomem w ręku, szuka teraz pracy w charakterze dyrektora sprzedaży. W obecnej sytuacji Adam:

- jest cyklicznie bezrobotny
- jest frykcyjnie bezrobotny
- jest strukturalnie bezrobotny
- nie jest zaliczany do zasobu siły roboczej

15. Zgodnie z założeniami teorii realnego cyklu koniunkturalnego:

- czynniki monetarne oddziałują na zagregowany popyt, co prowadzi do nierównowagi makroekonomicznej
- recesja w gospodarce jest raczej wynikiem spadku podaży w długim okresie niż spadku zagregowanego popytu
- spadek płac realnych w okresie recesji prowadzi do wzrostu realnej stopy bezrobocia
- odpowiednia kombinacja polityki fiskalnej i monetarnej pozwala na powrót gospodarki do stanu równowagi i wzrost realnego PKB

16. Która z wymienionych rund negocjacyjnych w ramach WTO / GATT rozpoczęła się najpóźniej?

- peruwiańska
- urugwajska
- katarska
- milenijna

17. Na czym polega efekt cappuccino po przyjęciu euro?

- na substytucji droższych krajowych artykułów konsumpcyjnych tańszymi z zagranicy
- na trwałym wzroście cen towarów importowych (głównie kawy) w związku koniecznością dostosowania stawek celnych do poziomu obowiązującego w strefie euro
- na skokowym wzroście cen niektórych towarów detalicznych
- na zdominowaniu krajowego rynku spożywczego przez międzynarodowe koncerny wskutek otwarcia gospodarki na dotowaną żywność

18. Co nie podlega amortyzacji?

- wartościowy obraz Jacka Malczewskiego zakupiony do gabinetu prezesa
- namiot do imprez plenerowych dla pracowników
- działka gruntu pod budowę nowej siedziby firmy
- samochód w leasingu finansowym

19. Hurtownik otrzymał na rachunek walutowy od kontrahenta zagranicznego 100-proc. zaliczkę na poczet przyszłej dostawy towarów w kwocie 5000 euro, którą rozliczono po kursie 4,29 zł/euro. W dniu dostawy towarów kurs wyniósł 4,35 zł/euro i taki kurs przyjęto do rozliczenia transakcji. W tej sytuacji:

- hurtownik poniósł koszty finansowe
- hurtownik uzyskał przychód finansowy
- różnice kursowe nie wpłynęły w ogóle na wynik finansowy hurtownika, gdyż kontrahent zagraniczny wpłacił 100% zaliczki
- różnice kursowe dotyczą wyłącznie kontrahenta zagranicznego, gdyż on inicjował transakcję

20. Jaki rodzaj stawki podatkowej ma podatek CIT w Polsce?

- liniowy
- progresywny
- degresywny
- kwotowy

21. Na czym polegają gwarancje *de minimis*?

- na poręczeniu przez Bank Gospodarstwa Krajowego kredytów dla przedsiębiorstw, które nie posiadają wystarczającego zabezpieczenia ich spłaty
- na zagwarantowaniu przez państwo zakupu wybranych artykułów rolnych od rolników indywidualnych w sytuacji nagłego załamania się cen
- na udzieleniu dodatkowych zwrotnych dotacji dla firm ubiegających się o środki z programów unijnych, tak aby osiągnąć minimalny poziom wykorzystania środków unijnych
- na zagwarantowaniu eksporterom przez Ministerstwo Gospodarki minimalnego poziomu kursu walutowego, przy którym nie będą oni notować strat

22. Wskaż prawdziwe stwierdzenia dotyczące otwartych funduszy inwestycyjnych (FIO) i zamkniętych funduszy inwestycyjnych (FIZ):

- FIZ mogą inwestować w szersze spektrum instrumentów finansowych w porównaniu z FIO
- z certyfikatami inwestycyjnymi FIZ może wiązać się prawo głosu
- limity koncentracji inwestycji w przypadku FIZ i FIO są identyczne
- wyjście z inwestycji w FIZ jest trudniejsze niż w FIO

23. W przypadku procedury nadmiernego deficytu prawdą jest, że:

- dotyczy ona ograniczenia deficytu budżetowego każdego kraju przed wejściem do strefy euro
- wiąże się ona z możliwością nałożenia kar przez Unię Europejską za znaczne rozluźnienie dyscypliny finansowej
- wyklucza ona możliwość notowania deficytów budżetowych, jeśli wskaźnik relacji wartości długu do PKB przekracza 60%
- jest ona sposobem (szczególną procedurą) uchwalania budżetu Unii Europejskiej w danej perspektywie budżetowej, jeśli nie ma kompromisu co do łącznej kwoty wydatków

24. Ochrona własności przemysłowej w Polsce obejmuje:

- wynalazki, jednak tylko te, które są efektywne ekonomicznie
- wzory przemysłowe
- słowny znak towarowy
- kompozycje kolorystyczne lub przestrzenne

25. Pewna pizzeria, powielając menu różnych popularnych sieci restauracji, wprowadziła do swojej oferty pizzę z serem zapiekany w rantach. Takie działanie to:

- strategia małych kroków
- dyfuzja innowacji
- innowacja procesowa
- kreatywna destrukcja

26. Strategia cen zorientowanych na popyt:

- zmusza w pierwszej kolejności do optymalizacji kosztów
- skupia się wyłącznie na wzroście sprzedaży i zwiększeniu wykorzystania zdolności produkcyjnych
- uwzględnia konkurencję
- koncentruje się na oczekiwaniach nabywcy co do ceny produktu

27. Wartość zaktualizowana dodatnich przyszłych przepływów pieniężnych jest tym większa, im:

- wcześniej się one pojawiają i niższa jest stosowana do dyskonta stopa
- wcześniej się one pojawiają i wyższa jest stosowana do dyskonta stopa
- później się one pojawiają i niższa jest stosowana do dyskonta stopa
- później się one pojawiają i wyższa jest stosowana do dyskonta stopa

28. Kiedy strategia dumpingu ma sens ekonomiczny?

- jeśli kryterium wyboru oferenta w przetargu na realizację zamówienia publicznego ma charakter pozacenowy
- zawsze, jeśli można sprzedawać produkty z zyskiem poniżej kosztów ich wytworzenia
- gdy istnieją wysokie bariery wejścia na rynek
- kiedy wszyscy bezpośredni konkurenci to przedsiębiorstwa zagraniczne

29. W piramidzie potrzeb A.H. Maslowa:

- w wierzchołku znajduje się potrzeba samorealizacji
- najbardziej elementarna jest potrzeba szacunku, ponieważ poważanie należy się każdemu, nawet jeśli nie są zaspokojone potrzeby fizjologiczne i bezpieczeństwa
- potrzeby są ułożone od najmniej odczuwalnych (podstawa piramidy) do tych, które odczuwamy i chcemy zaspokoić w największym stopniu
- dla optymalnego samopoczucia człowieka nie ma znaczenia, w jakiej kolejności i kiedy będą zaspokajane potrzeby, byleby zostały one wszystkie zaspokojone

30. Zgodnie z koncepcją krzywej uczenia się:

- podstawowe zadania i procesy w organizacji są łatwe do nauczenia się
- organizacje wykonują swoje zadania tym lepiej, im częściej je powtarzają
- konieczna jest okresowa wymiana części kadr dla utrzymania dopływu świeżych pomysłów
- następuje spadek kosztów całkowitych w miarę wzrostu rozmiarów produkcji